

ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ

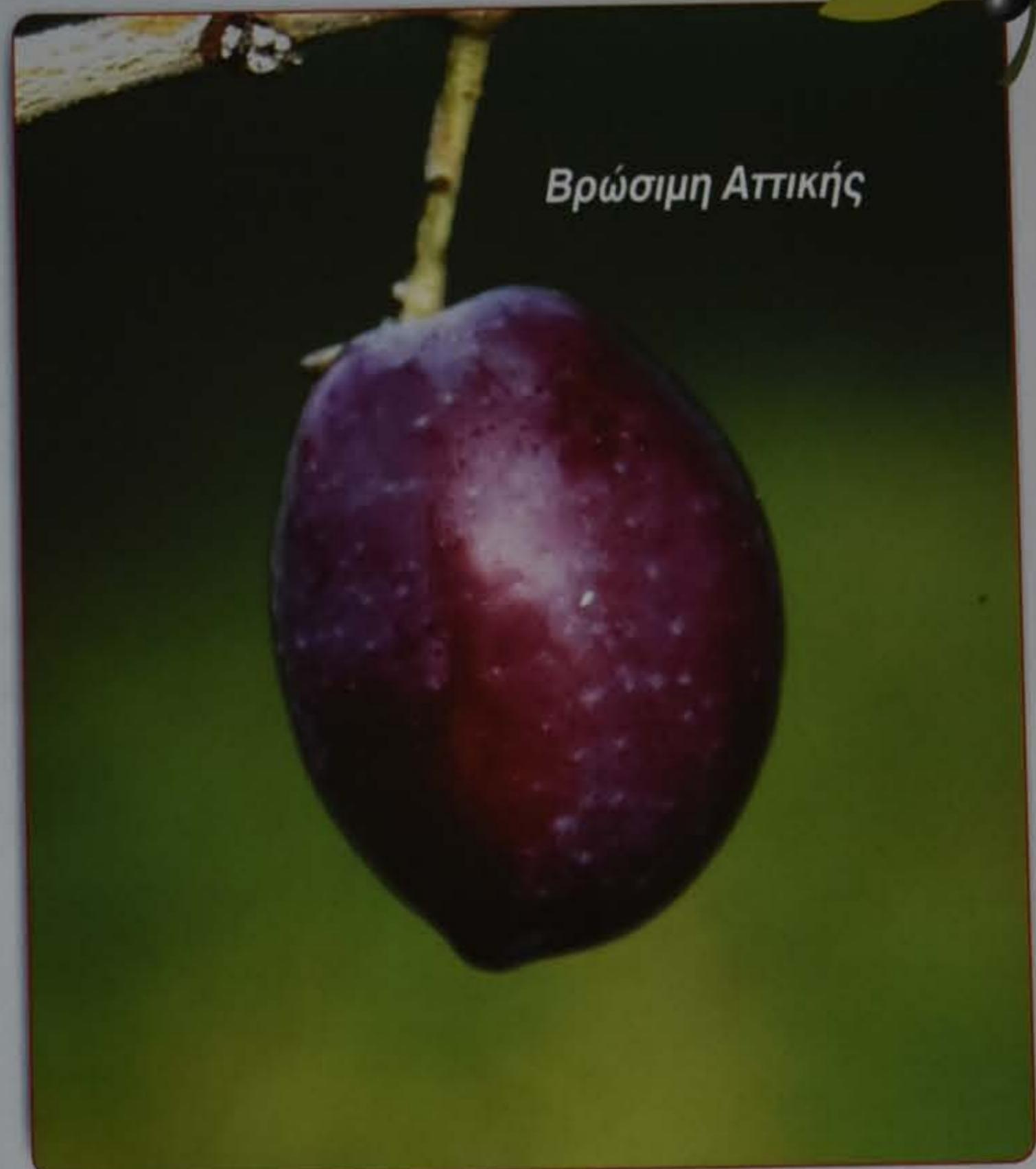
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ Ποικιλιών: Γιώργος Κωστελένος, Φυτώρια Ελιάς

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΕΛΙΑΣ

Γράφουν οι

Γεώργιος κωστελένος, Γεωπόνος Α.Π.Θ.
Ευαγγελία Βλασάκη, Τεχν. Γεωπόνος Τ.Ε.Ι.Θ.

Συνεχίζοντας την παρουσίαση των λιγότερο γνωστών γηγενών ποικιλιών ελιάς της Ελάδας, στο παρόν άρθρο αναφέρονται οκτώ ποικιλίες ελιάς της Ανατολικής Πελοπονήσου και της Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας. Κάποιες από αυτές τις ποικιλίες είναι στα όρια της εξαφάνισης, όπως για παράδειγμα η ποικιλία «Αττική», ενώ κάποιες άλλες είναι άγνωστες γιατί απλά δεν ασχολήθηκε στο παρελθόν κάποιος με την καταγραφή τους.

Υπενθυμίζεται ότι η Ελλάδα είναι μία από τις πλουσιότερες, αν όχι η πολύσια, χώρα του κόσμου όσο αφορά τις γηγενής ποικιλίες ελιάς. Ο μεγάλος αριθμός ποικιλιών ελιάς της Ελλάδας πρέπει να θεωρείται και είναι στην πραγματικότητα, «εθνικός πλούτος». Ένας πλούτος ο οποίος παραμένοντας αναξιοποίητος χάνεται ή στη χειρότερη περίπτωση υφαρπάζεται και αξιοποιείται από άλλους.

Τη στιγμή λοιπόν που διάφοροι, επισήμονες, φυτωριούχοι κ.λπ. από ξένες χώρες επιδίδονται σε συστηματική οικοποίηση του γενετικού υλικού ελιάς της Ελλάδας, η αδιαφορία όλων μας πρέπει να θεωρείται και είναι «εθνικό έγκλημα». Το γενετικό υλικό ελιάς και όχι μόνο, που παίρνουν σύμερα από την Ελλάδα οι κάθε λογίς ξένοι, το αξιολογούν, το παρουσιά-

ζουν και το κατοχυρώνουν μετά από λίγα χρόνια ως δικό τους. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της παγκόσμιας γνωστής Ελληνικής ποικιλίας «Κορωνέϊκη», κλώνος ή υποτιθέμενος κλώνος της οποίας κατοχυρώθηκε από ξένους στις Η.Π.Α. και ως προς την προέλευση του (origin), αναφέρουν:

«This new variety was vegetatively reproduced by cuttings after clonal selection (natural occurring mutation) in Greece, and shipped and planted at two sites in Spain in 1995: Catalonia and Andalusia. After several years of evaluations, these clonal selections, chosen for the characteristics of medium vigor and very good production, were vegetatively propagated in 1997 and shipped in the United States.».

«Η νέα αυτή ποικιλία αναπαραγόταν-

πολλαπλασιαζόταν αγενώς με μοσχεύματα, μετά από κλωνική επλογή (φυσική μετάλλαξη) στην Ελλάδα, και μεταφέρθηκε και φυτεύτηκε σε δύο θέσεις - μέρη στην Ισπανία το 1995: στην Καταλονία και την Άνδαλουσία. Μετά από μερικά χρόνια αξιολογήσεων, αυτή η κλωνική επλογή, δοκιμασμένη ως προς τα χαρακτηριστικά της μετριας ζωηρότητας (των δένδρων) και της πολύ υψηλής παραγωγής, πολλαπλασιάστηκε αγενώς και το 1997 στάλθηκε στις Η.Π.Α.».

Με άλλα λόγια δηλώνουν ότι αυτή τη νέα ποικιλία, η οποία προέκυψε στην Ελλάδα από φυσική μετάλλαξη και την οποία επέλεξαν και πολλαπλασιάζαν οι Έλληνες φυτωριούχοι, χωρίς να την κατοχυρώσουν - πατεντάρουν, τη μετέφεραν το 1995 στην Ισπανία και το 1997 στις Η.Π.Α. όπου και την κατοχύρωσαν το 2008 ως δική τους.

1. ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ - ΝΤΟΠΙΑ ΣΠΕΤΣΩΝ

ΣΥΝΩΝΥΜΙΕΣ-ΠΑΡΑΛΛΑΓΕΣ: Καρυδολιά Σπετσών.

Καλλιεργείται σε περιορισμένο αριθμό διάσπαρτων δένδρων στο νησί των Σπετσών. Είναι ποικιλία μεσόκαρπη και οι καρποί της χρονιμοποιούνται, μαζί με τους καρπούς άλλων ποικιλιών, για την παραγωγή λαδιού. Το σχήμα τους είναι στρογγυλό-ωοειδές χωρίς θηλή. Το βάρος τους κυμαίνεται από 2,5 έως 5,5 (Μ.Ο. 3,7) γραμμάρια και συγκομίζονται το Νοέμβριο-Δεκέμβριο. Η ελαιοπεριεκτικότητά τους είναι άγνωστη. Θεωρείται ποικιλία μέτρια παραγωγική, ανθεκτική στην ξηρασία και το κυκλοκόνιο. Η ποικιλία απειλείται με εξαφάνιση.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ: Η ποικιλία έχει πολύ μικρό εύρος εξάπλωσης και απειλείται με εξαφάνιση. Λόγω της καλής της παραγωγής, καλύτερης από πολλές άλλες καλλιεργούμενες ποικιλίες, ποικιλία χρειάζεται αξιολόγηση.

2. ΚΑΡΥΔΟΛΙΑ - ΝΤΟΠΙΑ ΤΡΟΙΖΗΝΙΑΣ

ΣΥΝΩΝΥΜΙΕΣ-ΠΑΡΑΛΛΑΓΕΣ: Η ποικιλία ονομάζεται για πρώτη φορά.

Καλλιεργείται σποραδικά και σε εξαιρετικά πολύ μικρό αριθμό μεμονωμένων δένδρων στην επαρχία Τροιζηνίας του νομού Πειραιώς. Είναι ποικιλία μεσόκαρπη, κατάλληλη για την παραγωγή λαδιού. Οι καρποί της έχουν σχήμα κυλινδροκωνικό με θηλή, το βάρος τους κυμαίνεται από 3,0 έως 5,0 (Μ.Ο. 4,0) γραμμάρια και συγκομίζονται από τα μέσα Νοεμβρίου μέχρι και τα μέσα Δεκεμβρίου. Η ελαιοπεριεκτικότητά τους είναι άγνωστη. Θεωρείται ποικιλία περισσότερο παραγωγική από τη συγκαλλιεργούμενη «Κοθρέϊκη-Μανάκι», ευαίσθητη στο κυκλοκόνιο, αλλά πολύ ανθεκτική από την «Κοθρέϊκη-Μανάκι» και ευαίσθητη στο δάκο. Η ποικιλία απειλείται με εξαφάνιση.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ: Η ποικιλία έχει περιοριστεί σε πολύ ελάχιστα δένδρα και απειλείται με εξαφάνιση. Η ποικιλία χρειάζεται αξιολόγηση σε ξηροθερμικά κλίματα.

3. ΚΛΩΝΑΡΕΣ ΚΟΡΩΠΙΟΥ

ΣΥΝΩΝΥΜΙΕΣ-ΠΑΡΑΛΛΑΓΕΣ: Κλωνάρες.

Καλλιεργείται διάσπαρτα και ανάμεικτα με την ποικιλία «Μεγάρων», στην περιοχή των Μεσογείων Αττικής και περισσότερο γύρω από το Κορωπί. Είναι ποικιλία μεσόκαρπη και οι καρποί της χρησιμοποιούνται για την παραγωγή λαδιού. Το σχήμα τους είναι κυλινδροκωνικό χωρίς θηλή ή με μικρή θηλή. Το βάρος τους κυμαίνεται από 3,0 έως 5,0 (Μ.Ο. 4,0) γραμμάρια και συγκομίζονται το Νοέμβριο-Δεκέμβριο. Η ελαιοπεριεκτικότητά τους είναι χαμηλή, αυτός είναι και ο λόγος που η καλλιέργεια της ποικιλίας δεν επεκτείνεται. Θεωρείται ποικιλία παραγωγική μεν αλλά μικρής ελαιοπεριεκτικότητας και ανθεκτική στην ξηρασία.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ: Η ποικιλία συνεχίζει να καλλιεργείται στην περιοχή καταγωγής της χωρίς όμως να καλλιέργεια της να εξαπλώνεται. Παρ' ότι η χαμηλή ελαιοπεριεκτικότητα της ποικιλίας αποτελεί εμπόδιο για την εξάπλωσή της, θα μπορούσε ίσως λόγω της σταθερής και μεγάλης ανθοφορίας της, να αξιολογηθεί ως επικονιάστρια ποικιλία.

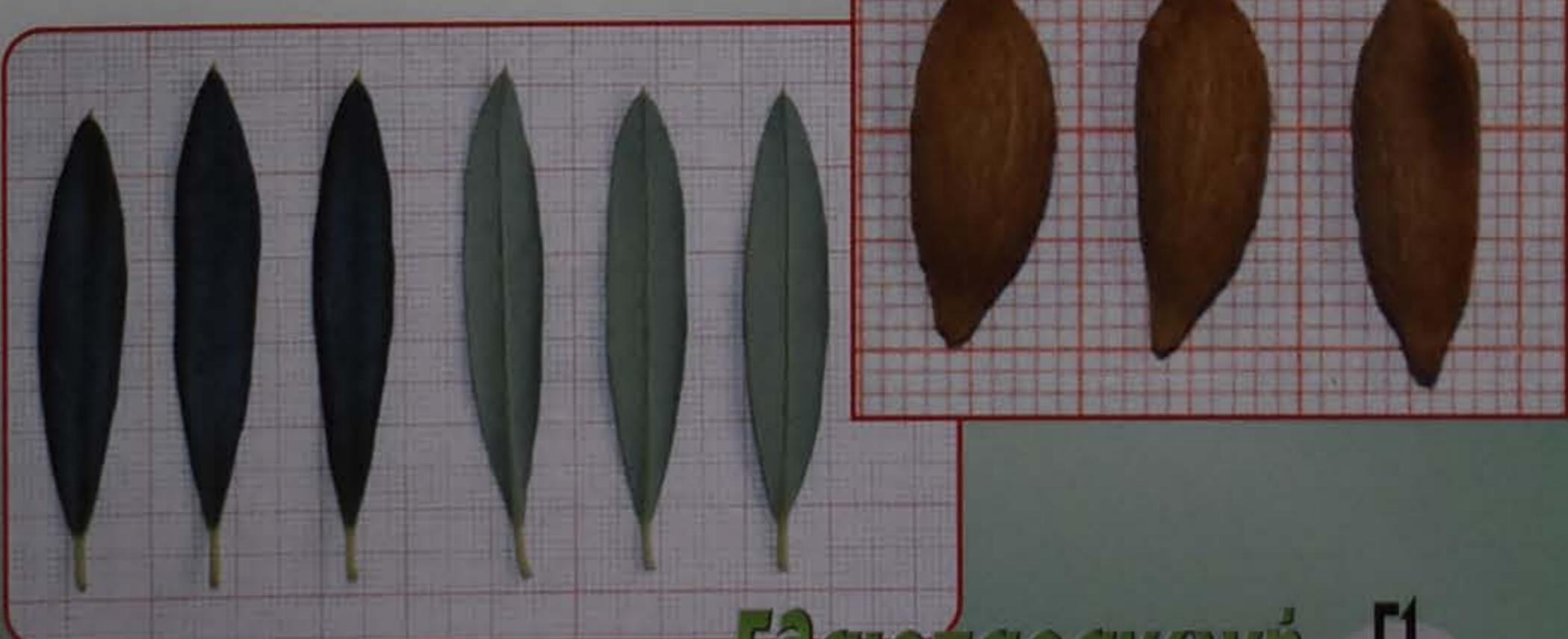
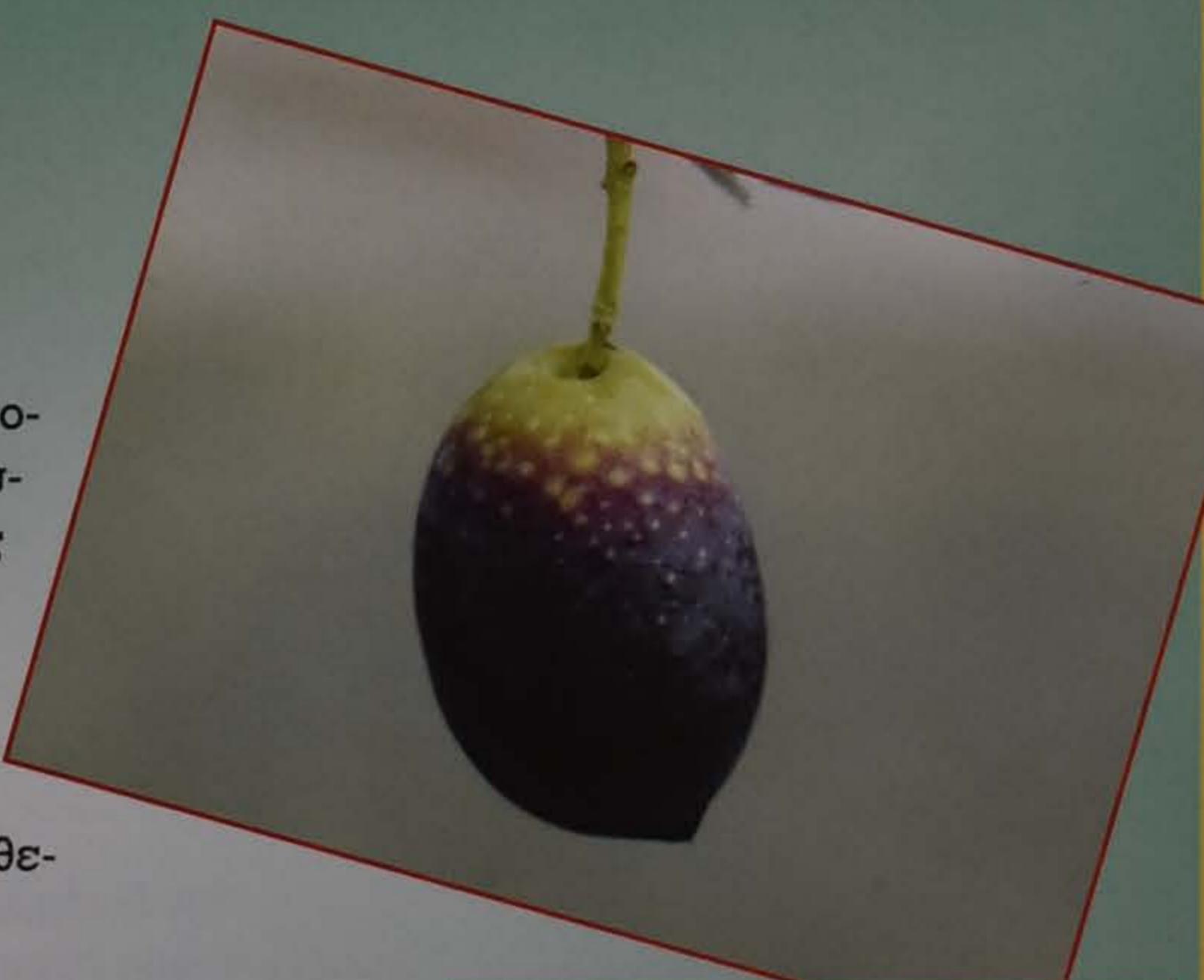

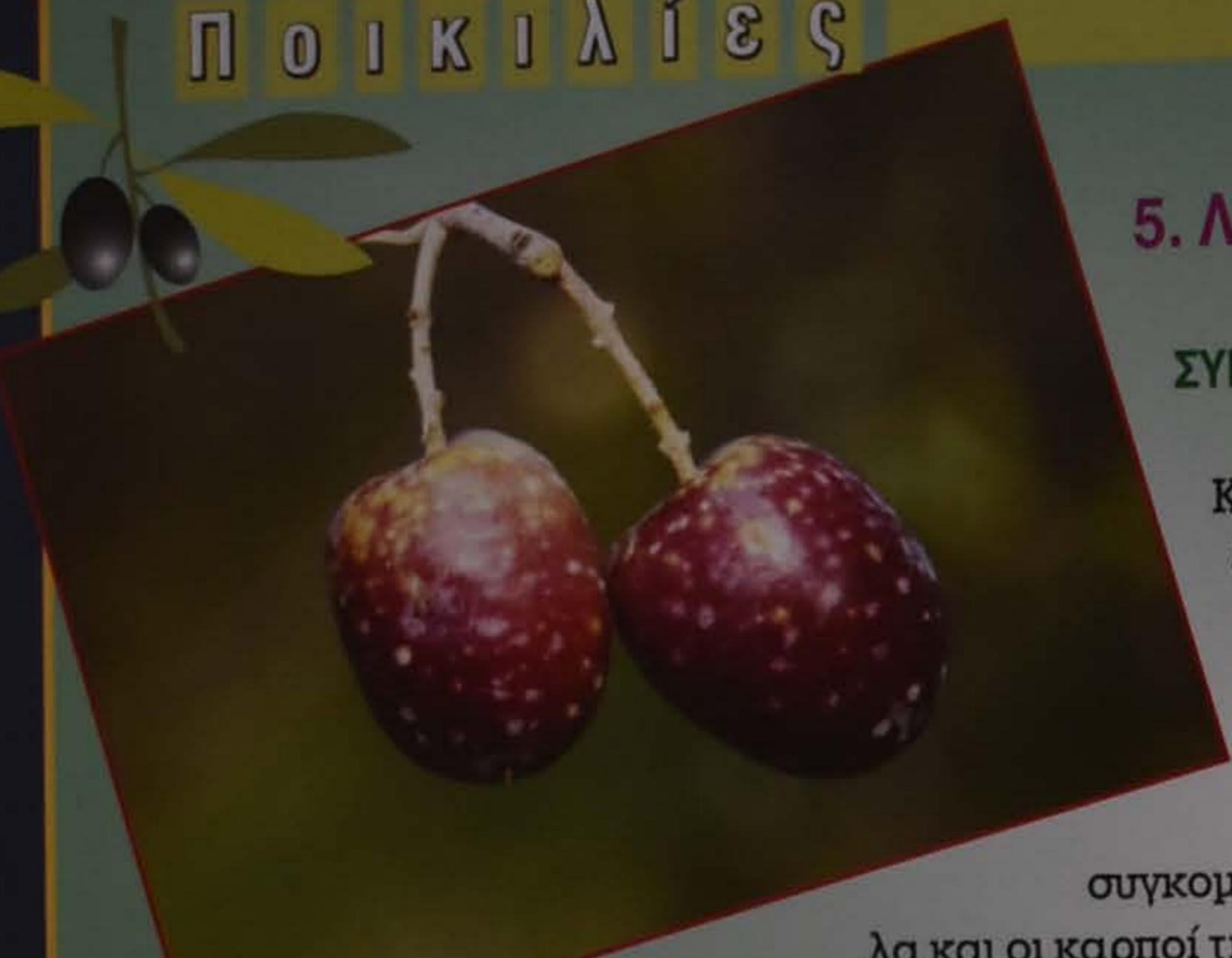
4. ΜΠΡΑΤΣΕΡΑ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

ΣΥΝΩΝΥΜΙΕΣ-ΠΑΡΑΛΛΑΓΕΣ: ---

Καλλιεργείται διάσπαρτα και σε περιορισμένο αριθμό δένδρων στον νομό Κορινθίας και ειδικότερα στις λοφώδεις περιοχές γύρω από το Σουλινάρι, το Χαλκί κ.α. Πρόκειται για ποικιλία στα όρια της μικρόκαρπης - μεσόκαρπης, κατάλληλη για την παραγωγή λαδιού. Οι καρποί της έχουν σχήμα κυλινδρικό - ωοειδές με θηλή. Το βάρος τους κυμαίνεται από 1,8 έως 4,0 (Μ.Ο. 2,3) γραμμάρια και συγκομίζονται τα μέσα Οκτομβρίου μέχρι τα μέσα Νοέμβριου. Η ελαιοπεριεκτικότητά τους είναι άγνωστη. Θεωρείται ποικιλία μέτρια παραγωγική και μέτρια ανθεκτική στο ψύχος, το κυκλοκόνιο και τον καρκίνο.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ: Η ποικιλία συνεχίζει να καλλιεργείται στην περιοχή καταγωγής της και υπάρχει κάποιο ενδιαφέρον από ντόπιους παραγωγούς για νέες φυτεύσεις. Δυσκολία υπάρχει στην εξεύρεση διαθέσιμου πολλαπλασιαστικού υλικού επειδή δεν παράγονται δενδρύλλια της ποικιλίας από τους φυτωριούχους.

5. ΛΙΑΝΟΜΑΝΑΚΟ ΤΥΡΟΥ

ΣΥΝΩΝΥΜΙΕΣ-ΠΑΡΑΛΛΑΓΕΣ: Αγίου Όρους, Γαλάτιστας, Αναστασιάς

Καλλιεργείται περιορισμένα στην επαρχία Κυνουρίας του νομού Άρκαδίας και ειδικότερα στις περιοχές του Τυρού και των Σαπουνακέϊκων. Είναι ποικιλία στα όρια της μικρόκαρπης-μεσόκαρπης, κατάλληλη για την παρασκευή λαδιού καλής ποιότητας. Οι καρποί της έχουν σχήμα στρογγυλό-ωοειδές χωρίς θηλή, με χαρακτηριστικές φακίδες. Το βάρος τους κυμαίνεται από 1,4 έως 3,0 (Μ.Ο. 2,1) γραμμάρια και συγκομίζονται από τα τέλη Νοεμβρίου μέχρι και τα τέλη Δεκεμβρίου. Τα φύλλα και οι καρποί της μοιάζουν με εκείνα της ποικιλίας «Σμερτολιά», μόνο που οι καρποί της είναι μεγαλύτεροι σε μέγεθος. Η ελαιοπεριεκτικότητά τους δεν είναι γνωστή. Θεωρείται ποικιλία μέτρια παραγωγική.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ: Η ποικιλία συνεχίζει να καλλιεργείται μέσα στα όρια καλλιέργειάς της χωρίς όμως να εξαπλώνεται.

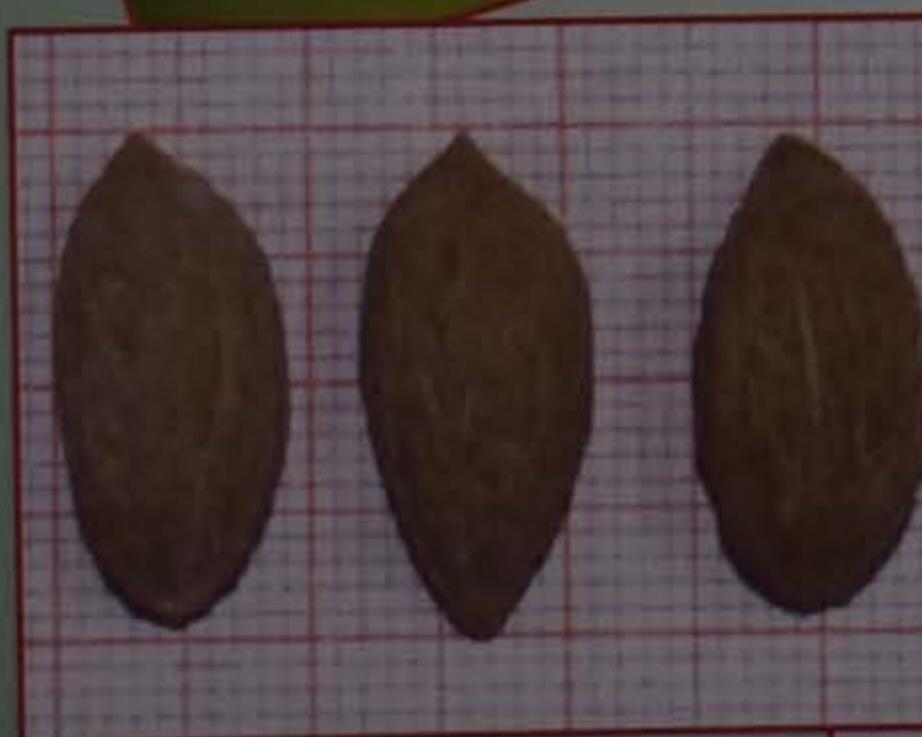

6. ΒΡΩΣΙΜΗ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΣΥΝΩΝΥΜΙΕΣ-ΠΑΡΑΛΛΑΓΕΣ: ---

Η ποικιλία καλλιεργείται σποραδικά και σε ελάχιστο αριθμό δένδρων στην Ανατολική Αττική στην περιοχή των Σπάτων. Είναι ποικιλία μεγαλόκαρπη και χρησιμοποιείται κυρίως για την παρασκευή πράσινων βρώσιμων ελιών και δευτερευόντως λαδιού. Τα δένδρα γίνονται μεγάλα και τα φύλλα της μοιάζουν με εκείνα της ποικιλίας «Άμυγδαλολιά». Οι καρποί της έχουν σχήμα κυλινδροκωνικό με μικρή θηλή και μοιάζουν με εκείνους της ποικιλίας «Καρυδολιά» και «Καρολιά Λέσβου». Το βάρος τους κυμαίνεται από 3,0 έως 7,0 γραμμάρια και ωριμάζουν κανονικά τον Νοέμβριο. Η ελαιοπεριεκτικότητά τους είναι γνωστή γιατί ελαιοποιούνται μαζί με τους καρπούς άλλων συγκαλλιεργούμενων ποικιλιών όπως είναι της ποικιλίας «Μεγαρίτικη». Θεωρείται ποικιλία ελάχιστα παραγωγική, με ασταθή καρποφορία, ευαίσθητη στο δάκο και το κυκλοκόνιο. Η ποικιλία δεν φυτεύεται πλέον και κινδυνεύει με εξαφάνιση.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ: Η ποικιλία πρέπει να θεωρείται εξαφανισμένη στην φυσική της μορφή. Τα τελευταία γνωστά μεγάλα δένδρα εκριζώθηκαν πριν από περίπου 10 χρόνια. Άτομα της ποικιλίας υπάρχουν μόνο σε ιδιωτική συλλογή ποικιλών ελιάς.

7. ΤΣΑΚΩΝΙΚΗ

ΣΥΝΩΝΥΜΙΕΣ-ΠΑΡΑΛΛΑΓΕΣ: Ντόπια.

Καλλιεργείται στην επαρχία Κυνουρίας, κυρίως στην περιοχή του Λεωνίδιου και πολύ λιγότερο σε διάσπαρτα δένδρα στην περιοχή των Τυρρανοπουνακέϊκων. Είναι ποικιλία μάλλον κρεμοκλαδής, μεσόκαρπη κατάλληλη για την παραγωγή λαδιού και λιγότερο για παρασκευή βρώσιμων ελιών. Οι καρποί της έχουν σχήμα ωοειδές κυλινδρικό, χωρίς θηλή με χαρακτηριστικές φακίδες. Το βάρος τους κυμαίνεται από 2,6 έως 6,0 (Μ.Ο. 4,0) γραμμάρια και συγκομίζονται το Νοέμβριο-Δεκέμβριο. Η ελαιοπεριεκτικότητά τους κυμαίνεται στο 20%. Θεωρείται ποικιλία αρκετά παραγωγική, ανθεκτική στην ξηρασία και αρκετά ανθεκτική στο κυκλοκόνιο και τον καρκίνο.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ: Η ποικιλία συνεχίζει να καλλιεργείται στην περιοχή καταγωγής της και υπάρχει ενδιαφέρον από ντόπους παραγωγούς για νέες φυτεύσεις. Είναι μία από τις ποικιλίες ελιάς που χρειάζεται οπωσδήποτε αξιολόγηση.

8. ΓΚΡΑΤΖΟΥΝΙΑΡΑ

ΣΥΝΩΝΥΜΙΕΣ-ΠΑΡΑΛΛΑΓΕΣ: ---

Καλλιεργείται περιορισμένα και σε πολύ μικρό αριθμό δένδρων στην επαρχία Κυνουρίας του νομού Αρκαδίας. Είναι ποικιλία μεσόκαρπη και χρησιμοποιείται για την παραγωγή λαδιού. Οι καρποί της έχουν σχήμα ωοειδές-κυλινδρικό. Το βάρος τους κυμαίνεται από 2,5 έως 8,0 (Μ.Ο. 4,5) γραμμάρια και συγκομίζονται στα τέλη Νοεμβρίου με αρχές Δεκεμβρίου. Η ελαιοπεριεκτικότητά της είναι άγνωστη. Θεωρείται ποικιλία μέτρια παραγωγική. Η ποικιλία δεν φυτεύεται πλέον και απειλείται με εξαφάνιση.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ: Η ποικιλία βρίσκεται στα όρια της εξαφάνισης.

